

(94/78).

E. du P.

TITI MTHENJANE..... Appellant

en

DIE STAAT..... Respondent.

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA

(APPELAFDELING)

In die saak tussen:

TITI MTHENJANE.....Appellant

en

DIE STAAT.....Respondent.

Coram: RABIE, HOFMEYR, DIEMONT, A.RR.

Verhoordatum:

Leweringsatum:

9 November 1978.

, Desember 1978

U I T S P R A A K

RABIE, AR.:

Dit is n appèl teen n vonnis van gevangenis-
straf wat kragtens die bepalings van art. 189(1) van
die Strafproseswet, 1977 (wet 51 van 1977, hierna "die
wet" genoem) opgelê is nadat bevind is dat appellant
geweer het om getuienis te gee en dat hy nie n vol-
doende verskoning vir sy weiering gehad het nie.

Art...../2

Art. 189(1) van die wet lui, vir sover relevant,

soos volg:

"Indien iemand wat by strafregtelike verrigtinge aanwesig is, aangesê word om getuienis by daardie verrigtinge af te lê en weier om as getuie ingesweer te word of n bevestiging te doen, of, nadat hy as n getuie ingesweer is of n bevestiging gedoen het, weier om op n aan hom gestelde vraag te antwoord..... kan die hof op n summiere wyse na bedoelde weiering..... ondersoek instel en, tensy die persoon wat aldus weier..... n voldoende verskoning vir sy weiering..... het, hom vonnis tot gevangenisstraf vir n tydperk van hoogstens twee jaar of, waar die betrokke strafregtelike verrigtinge betrekking het op n in Deel III van Bylae 2 of n in die Bylae by die Wet op Binnelandse Veiligheid, 1950 (Wet 44 van 1950), bedoelde misdryf, tot gevangenisstraf vir n tydperk van hoogstens vyf jaar".

Appellant is op 5 Augustus 1977 in die Witwatersrandse Plaaslike Afdeling deur die aanklaer opgeroep om getuienis te gee in n saak waarin ene Paul Langa tereg-

gestaan...../3

gestaan het op aanklagte dat hy art. 2 van die Wet op
Terrorisme, 1967 (wet 83 van 1967), alternatiewelik,
art. 21 van die Algemene Regswysigingswet, 1962
(wet 76 van 1962) oortree het deurdat hy hom aan
terroristiese bedrywighede, alternatiewelik sabotasie,
skuldig gemaak het. Daar was ook n aanklag van poging
tot moord. Appellant is as getuie ingesweer, waarop
die aanklaer aan die verhoorregter, F.S. Steyn, R.,
gesê het dat appellant na sy mening as n medepligtige
beskou moet word vir sover dit een van die daade van
terrorisme wat Langa sou gepleeg het, aangaan, nl.
"die opblaas van huis no. 863 Mapetla, Soweto".
In die akte van skuldigbevinding word die volgende
in verband met hierdie daad beweer: "Die beskuldigde
het op of omtrent 7 November 1976, in sameswering met
Khotso Seatholo en/of Micky Tsagae en/of Titi Mthenjane
en/of n ander persoon of persone aan die Staat onbe-
kend, n ontploffing veroorsaak by huis nr. 863 Mapetla".

Hierop...../4

Hierop het die regter appellant volgens die voorskrifte van art. 204 van die wet gewaarsku en onder meer aan hom gesê dat hy verplig was om al die vrae wat "oor die aangeleentheid" aan hom gestel word te beantwoord, al sou sy antwoorde hom ook inkrimineer, maar dat hy deur hom (die verhoorregter) van vervolging weens daardie oortreding vrygestel sou word indien hy op al die vrae eerlik en openhartig antwoord. Appellant, wat deur middel van 'n tolk gepraat het, se antwoord was: "I understand M'Lord, but I was not actually prepared to give evidence". Hierna het die volgende vrae deur die verhoorregter en antwoorde deur appellant gevolg (soosblyk uit die uittreksel uit die oorkonde in die saak teen Langa wat voor ons gelê is):

"Vra vir hom of hy weier om getuienis te gee of nie? --- Ek weier.

Ek is bevoeg om jou tot 5 jaar gevangenisstraf op te lê as jy weier om getuienis af te lê? --- Ek verstaan.

Nadat...../5

Nadat jy dit weet, weier jy nog om getuienis af te lê? --- Nog steeds.

Wat is jou verskoning waarom jy weier om getuienis af te lê? --- My gewete sê my dit.

En wat is die saak wat jou gewete aan jou opdring, wat sê jou gewete vir jou? ---

Dat ek nie moet getuienis gee nie, dit is al".

Hierna is appellant 3 jaar gevangenisstraf opgelê.

Volgens die uittreksel uit die oorkonde, wat deur die advokaat vir die Staat as 'n juiste weergawe van wat plaasgevind het, aanvaar word, het die regter die straf opgelê sonder dat hy appellant gevra het of hy enigiets in verband met die kwessie van straf wou sê, en sonder dat hy appellant enige vrae in verband daarmee gevra het.

Met betrekking tot die tydperk van gevangenisstraf wat deur die regter opgelê is, moet vermeld word dat Langa aangekla was van die oortreding van wetsbepalings - t.w., art. 2 van die Wet op Terrorisme, 1967 en art. 21 van die Algemene Regswysigingswet, 1962 -

wat...../6

wat in die Bylae by die Wet op Binnelandse Veiligheid, 1950 (wet 44 van 1950) genoem word. (Kyk die verwysing na hierdie Bylae in art. 189(1) van die Strafproseswet, 1971, hierbo aangehaal).

n Skriftelike aansoek om verlof om te appelleer is op 15 Desember 1977 deur die verhoorregter aangehoor. Mnr Bizos, wat appellant ook in hierdie hof verteenwoordig het, het namens appellant opgetree. By daardie geleentheid was daar ook n beëdigde verklaring van appellant, gedateer 29 September 1977, voor die hof. In die aansoek word die gronde genoem waarop appellant voornemens was om te appelleer, en daarbenewens word daarin aangevoer dat, indien verlof tot appèl nie op daardie gronde verleen word nie, verdere getuienis kragtens die bepalinge van art. 316(3) van die wet ontvang moet word. In die beëdigde verklaring word redes aangevoer waarom kragtens art. 316(3) opgetree behoort...../7

behoort te word. Die regter het die aansoek om verlof om op die aangegegewe gronde te appelleer, asook die aansoek dat verdere getuienis ingevolge die bepalings van art. 316(3) van die wet ontvang moet word, geweier.

In n aansoek wat daarna kragtens art. 316(6) van die wet aan die hoofregter gerig is, het appellant verlof gevra om teen sy "conviction and sentence" te appelleer.

Hiermee is waarskynlik bedoel die bevinding van F.S. Steyn,

R., dat hy nie n voldoende verskoning vir sy weiering

om te getuig gehad het nie, en die straf wat hom opge-

lê is. Die aangevraagde verlof is deur n lid van

hierdie afdeling toegestaan. By die verlening van hier-

die verlof is geen bevel uitgereik met betrekking tot

die aansoek om verdere getuienis voor te lê wat voor

F.S. Steyn, R., gedien het nie. (Vgl. art. 316(8)(c)

(ii) van die wet).

Die eerste betoog wat namens appellant aange-

voer is, kom op die volgende neer: art. 189(1) van

die...../8

die wet word oortree wanneer iemand, sonder dat hy vol-
doende verskoning vir sy weiering het, weier om as ge-
tuie ingesweer te word, of wanneer hy, nadat hy inge-
sweer is, weier om te antwoord op n vraag wat aan hom
gestel is; appellant het nie geweier om as getuie inge-
sweer te word nie en hy is inderdaad ingesweer; daar
is nie vrae in verband met die saak teen Langa aan hom
gestel nadat hy ingesweer is nie; hy het dus nie ge-
weier om te antwoord op vrae wat aan hom gestel is nie,
en daar kan derhalwe nie gesê word dat hy art. 189(1)
oortree het nie. Daar steek niks in hierdie betoog
nie en dit is nie nodig om lank daaroor uit te wei nie.
Dit is wel waar dat appellant nie spesifieke vrae oor
die saak gevra is wat hy geweier het om te beantwoord
nie, maar hy het, voordat enige vrae aan hom gestel kon
word, duidelik en by herhaling gesê dat hy weier om
getuienis te gee. Daardie weiering hou duidelik in

dat...../9

dat hy weier om te antwoord op enige vraag wat daarop bereken is om getuienis wat hy oor die saak sou kon gee, voor die hof te plaas, en dit sou in die omstandighede niks meer as n nodelose en leë formaliteit gewees het om nogtans vrae aan hom te gestel het nie. Die feit dat daar nie n spesifieke vraag aan appellant gestel is waarop hy geweier het om te antwoord nie, beteken derhalwe nie, gesien die feite van die geval, dat daar nie n oortreding van art. 189(1) was nie.

Daar is in die tweede plek namens appellant be-
toog dat die ondersoek wat deur F.S. Steyn, R., inge-
stel is so grof onreëlmatig was dat geregtigheid nie
geskied het nie en dat al die verrigtinge voor hom
tersyde gestel moet word. Mnr Bizos het aangevoer dat
n mens hier n geval het soos dié wat in S. v. Moodie,
1961(4) S.A. 752(A.) ontstaan het, en waar Holmes, A.R.,
gesê het (kyk bl. 758 E-G) dat daar "such a gross

departure...../10

departure from the established rules of procedure" was

dat dit per se 'n "failure of justice" was. In The State v. Naidoo, 1962(4) S.A. 348(A.) het Holmes, A.R., gesê (op bl. 353 E-F) dat daar in Moodie se saak "so gross departure from established rules of procedure" was dat die beskuldigde nie behoorlik verhoor was nie en dat die appèlhof, met ander woorde, bevind het dat "the trial was a nullity". Die betoog in die onderhawige geval kom dus ook onder meer daarop neer dat die verrigtinge voor F.S. Steyn, R., so onreëlmatig was dat dit as 'n nulliteit beskou moet word en in die geheel tersyde gestel moet word. Hierdie betoog kan na my mening nie slaag nie, soos in die volgende paar paragrawe aangedui word waar die verskillende punte wat deur die advokaat in die loop van sy betoog geopper is, bespreek word.

Daar is aangevoer dat die geleerde regter die

bepalings...../11

bepalings van art. 189(1), en veral die betekenis van die uitdrukking "voldoende verskoning", aan appellant moes verduidelik het. Wat die uitdrukking "voldoende verskoning" betref, is ons verwys na die opmerking van Steyn, H.R., in S. v. Heyman and Another, 1966(4) S.A. 598(A.), op bl. 604 B, dat die begrip "just excuse" (die Engelse ekwivalent van "voldoende verskoning") nie n "self-explanatory concept, not even to a lawyer" is nie, en op grond daarvan is aangevoer dat die regter aan appellant moes verduidelik het wat daaronder verstaan word. Dit is natuurlik so dat die regter nie aan appellant n uiteensetting gegee het van die wetsbepalings waarkragtens hy verplig was om getuienis te gee nie, en ook dat nie uitdruklik aan appellant gesê is dat hy nie mag weier om te getuig tensy hy n voldoende verskoning vir sy weiering het nie. Ek meen egter nie dat gesê kan word dat appellant hierdeur benadeel is nie.

Daar...../12

Daar is uitdruklik aan hom gesê dat hy verplig was om alle vrae wat aan hom gestel word, te beantwoord, en daar is aan hom gesê dat hy tot 5 jaar gevangenisstraf veroordeel sou kon word indien hy weier om te getuig. Die regter het hom ook gevra wat sy verskoning was vir sy weiering om te getuig, sodat hy geweet het dat hy 'n verskoning vir sy weiering aan die hof kon gee. Hy het klaarblyklik ook nie geaarsel om te sê wat sy verskoning was nie, en daar is na my mening weinig twyfel dat hy reeds voordat hy na die getuiebank geroep is, besluit het om nie te getuig nie en om die voorskrifte van sy gewete as verskoning vir sy weiering aan te bied. Hy het tweemaal aan die regter gesê dat sy gewete aan hom sê dat hy nie moet getuig nie, en ek meen dat dit duidelik is dat hy voornemens was om in daardie houding te volhard. Dit sou derhalwe, meen ek, kwalik enige nut gehad het om aan appellant te sê dat sy weiering om te getuig gestraf sou word indien hy nie "voldoende verskoning"...../13

skoning" daarvoor gee nie. Hy het tweemaal gesê dat sy gewete aan hom sê dat hy nie moet getuig nie, en dit blyk m.i. duidelik dat sy houding was dat hy met daardie verskoning volstaan, wat die geleerde regter se mening daaroor nou ook al mag wees. In hierdie omstandighede sou dit na my mening ook geen nut gehad het om aan hom te probeer verduidelik het welke soort "verskoning" n "voldoende verskoning" vir n weiering om te getuig sou kon wees nie. Ek het daar weinig twyfel oor, soos reeds aangedui, dat indien die regter aan hom sou gesê het dat die verskoning wat hy aanbied nie voldoende was om sy weiering om te getuig/^{te}regverdig nie, dit hom geensins van houding sou laat verander het nie. Reeds voordat hy om sy verskoning gevra is, het hy duidelik laat blyk dat gevangenisstraf hom nie sou laat afsien van sy weiering om te getuig nie.

Daar is ook betoog dat die geleerde regter appellant nie behoorlik ondervra het oor die rede

wat hy vir sy weiering om te getuig aangevoer het nie. Die regter moes, so is betoog, appellant gevra het waarom sy gewete hom verbied om getuienis te gee. Dieselfde betoog is namens appellant gelewer toe aansoek gedoen is om verlof om na hierdie hof te appelleer, en die geleerde regter sê onder meer die volgende daaroor in sy uitspraak oor die aansoek: "Indien n getuie die hof meedeel dat hy vanweë gewetensbesware weier om te getuig, is dit my sienswyse dat geen verdere ondersoek logies moontlik is na sy redes vir sy weiering nie, juis omdat n verklaring dat iets gedoen word weens voorskrif van die gewete daardie besluit lig uit die terrein van die logika na die emosionele en die ideologiese. Wat betref die logika, is dit n laaste woord in die motivering van n mens se handeling om te verklaar dat jy iets doen of nalaat weens voorskrif van jou gewete". Mnr Bizos het betoog dat dit n onrealistiese benadering is en dat die regter appellant moes gevra het waarom sy gewete hom verbied om getuienis

te gee. Die geleerde regter se siening, hierbo aangehaal, is in wye terme gestel, en ek aanvaar dat dit nie in alle omstandighede toepassing kan vind nie. Ek is nietemin nie daarvan oortuig dat die geleerde regter se benadering in die omstandighede van die onderhawige saak tot n verkeerde bevinding gelei het nie. Appellant het geensins - dit is die indruk wat sy antwoorde op my maak - n weifelende houding geopenbaar of enigsins laat blyk dat daar by hom twyfel bestaan oor die vraag of hy moet getuig of nie. Toe hy gevra is wat sy ver skoning was vir sy weiering om te getuig, het hy, blykbaar sonder enige huiwering, geantwoord: "My gewete sê my dit". Hy is toe gevra: "En wat is die saak wat jou gewete aan jou opdring, wat sê jou gewete vir jou?", en sy antwoord was: "Dat ek nie moet getuig nie, dit is al". Indien appellant iets meer wou gesê het oor waarom sy gewete hom belet om te getuig, het

laasgenoemde..../16

laasgenoemde vraag hom die geleentheid gebied om dit te doen. Hy het egter niks meer gesê nie. Hy het, so lees ek sy antwoord, te kenne gegee dat die voorskrifte van sy gewete hom belet om te getuig en dat daar nie verder oor die aangeleentheid te redeneer was nie. In hierdie omstandighede kan myns insiens nie bevind word dat die geleerde regter fouteer het deurdat hy appellant nie verder uitgevra het oor wat tot sy gewetenshouding aanleiding gegee het nie.

Wat hierdie aspek van die saak betref, wil ek ten slotte daarop wys dat mnr Bizos in die loop van sy betoog meermale gewag gemaak het van die korte duur van die verrigtinge voor F.S. Steyn, R., en dat hy aangevoer het dat dit aanduidend is van die onvolledigheid en ontoereikendheid van die ondersoek wat na appellant se weiering om te getuig ingestel is.

Ons is in hierdie verband gewys na gevalle waar blyk-

baar...../17

baar meer tyd aan die ondervraging van die betrokke persone bestee is as wat in die onderhawige geval gebeur het. Appellant het, anders as wat die posisie was in sommige van die sake waarna ons verwys is, nie te kenne gegee dat hy nie die regsposisie in verband met self-inkriminerende vrae verstaan nie, of dat hy regsverteenvoordiging verlang en dat hy sonder die advies van 'n regsverteenvoordiger nie kan besluit of hy moet getuig of nie. Aangeleenthede soos dié het soms, in die sake waarna ons verwys is, tot heelwat ondervraery en verduidelikings aanleiding gegee. In die onderhawige geval is die posisie anders. Appellant het duidelik te kenne gegee dat hy weier om te getuig en dat sy gewete hom belet om te getuig. Sy antwoorde toon, soos reeds gesê, dat hy nie in enige twyfel verkeer het nie, en in al die omstandighede is dit te begryp waarom die verrigtinge nie lank geduur het nie.

Uit...../18

Uit hoofde van die voorgaande is ek nie daar-
van oortuig dat bevind moet word dat F.S. Steyn, R.,
fouteer het toe hy beslis het dat appellant geweier het
om te getuig en dat hy nie 'n voldoende verskoning vir
sy weiering gehad het nie.

Ek kom nou by die appèl teen die straf wat
appellant opgelê is. Soos reeds hierbo aangedui is,
het die geleerde regter die straf opgelê sonder dat hy
appellant gevra het of hy enigiets in verband met die
kwessie van straf aan die hof wou voorlê, en sonder dat
hy self enige vrae oor die aangeleentheid aan appellant
gestel het. Uit sy uitspraak oor die aansoek om verlof
om te appelleer, blyk dit dat die geleerde regter op
grond van twee oorwegings besluit het dat appellant se
"persoonlike omstandighede" (soos dit in die uitspraak
gestel word) nie ter sake was nie. Die twee oorwegings
was die volgende. (i) Die straf wat 'n onwillige ge-

tuie...../19

tuie opgelê word, lê, ingevolge die bepalings van art. 189(3) van die wet, "primêr in die hande" van die getuie self. (Aanhaling uit die uitspraak). Art. 189(3) lui soos volg:

"n Hof kan te eniger tyd n deur hom kragtens subartikel (1) opgelegde straf of gedeelte daarvan by bewys van gegronde redes kwytskeld".

Hierdie subartikel, word in die uitspraak gesê, stel die straf van n onwillige getuie "in sy eie hande, minstens vir die duur van die saak". (ii) Die tweede oorweging kan soos volg saamgevat word. n Weiering om te getuig, waar daar nie voldoende verskoning vir die weiering bestaan nie, word deur die wetgewer in n ernstige lig beskou. Waar misdade wat in die Bylae by die Wet op Binnelandse Veiligheid, 1950 genoem word ter sake is, is die weiering om te getuig strafbaar met gevangenisstraf vir n tydperk van tot 5 jaar. "In hierdie omstandig-

hede", word in die uitspraak gesê, "meen ek nie dat n

ondersoek...../20

ondersoek na die persoonlike omstandighede van n bedoelde getuie moet geskied enigsins soos die ondersoek van die persoonlike omstandighede van n kriminele oortreder moet geskied nie, voordat n kriminele oortreder gevonniss word nie. Die getuienisweieraar weet presies waarom die botsing met die gereg gaan, hy verkies uitdruklik om daardie botsing en die gevolge op sy eie hals te haal, en in dié omstandighede is dit genoegsaam dat die hof hom deur dāe objektiewe oorwegings in die saak laat lei".

Die geleerde regter het in albei opsigte -

(i) en (ii) hierbo - fouteer. Wat art. 189(3) betref, blyk dit duidelik uit die bewoording daarvan dat dit toepassing vind nadat n persoon reeds kragtens die bepaling van art. 189(1) straf opgelê is. M.a.w., art. 189(3) stel n persoon wat straf opgelê is in staat om daarna, by bewys van gegronde redes, vermindering of kwytskelding van die straf wat hom tevore opgelê is,

te...../21

te verkry. Dit was dus nie ter sake toe appellant in die loop van die saak teen Langa ingevolge die bepalinge van art. 189(1) straf opgelê is nie.

Wat die tweede oorweging - (ii) hierbê - betref, is dit natuurlik waar dat die wetgewer voorsiening maak vir die oplegging van 'n swaar straf as iemand sonder goeie rede weier om getuie te gee. Waar sodanige weiering geskied in verrigtinge wat betrekking het op misdrywe wat in Deel III van Bylae 2 van die wet of in die Bylae by die Wet op Binnelandse Veiligheid, 1950 genoem word, kan 'n tydperk van 5 jaar gevangenisstraf opgelê word. (Die misdrywe wat in Deel III van Bylae 2 by die wet genoem word, is: brandstigting, moord, menseroof, kinderdiefstal, roof, huisbraak met die opset om 'n misdryf te pleeg, en ook enige sameswering, uitlokking of poging om enige van die genoemde mis-

drywe...../22

drywe te pleeg). In die geval van ander misdrywe kan n tydperk van hoogstens 2 jaar gevangenisstraf opgelê word. Hieruit blyk dat die aard van die saak waarin iemand sonder goeie rede weier om te getuig n belangrike faktor by die bepaling van die straf kan wees, maar dit beteken nog nie dat omstandighede wat op die betrokke persoon betrekking het nie ter sake kan wees wanneer die hof op n straf moet besluit nie. Art. 189(1) van die wet laat die hof in n geval soos die onderhawige toe om volgens sy diskresie enige tydperk van gevangenisstraf tot op 5 jaar/^{op}te lê, en ek vind niks in die wet wat die opvatting regverdig dat die wetgewer bedoel het dat die aard van die saak waarin iemand weier om te getuig die enigste faktor is wat die hof in ag mag neem wanneer hy op n straf besluit nie.

Uit hoofde van die voorgaande moet die straf wat appellant opgelê is tersyde gestel word.

Mnr Bizos het aangevoer dat as appellant se straf tersyde gestel word, maar nie die bevinding dat hy nie voldoende verskoning gehad het vir sy weiering om te getuig nie, hierdie hof self op 'n straf behoort te besluit, eerder as om die saak na die verhoorregter terug te stuur. Die rede vir hierdie betoog is die opmerking van die geleerde regter in sy uitspraak oor die aansoek om verlof om te appelleer dat die getuienis wat in appellant se beëdigde verklaring, hierbo genoem, aangebied word, "nie as vermoedelik waar aanvaar sal word nie". Mnr Bizos voer aan dat die geleerde regter in hierdie uitlating klaar te kenne gegee het dat hy appellant nie glo nie en dat die saak dus kwalik na die regter teruggestuur kan word. Daar was geen getuienis voor die geleerde regter wat die beweringe in appellant

se beëdigde verklaring weerspreek het nie, en dit is moeilik om te begryp hoe die opmerking gemaak kon gewees het. n Aanduiding dat die geleerde regter miskien nie werklik bedoel het wat sy woorde te kenne gee nie - dit was n ex tempore uitspraak - is laer af in dieselfde paragraaf as dié waarin die gewraakte woorde voorkom, te vind. Die geleerde regter sê naamlik dat appellant "onder andere nog die regsmiddel het om met die voorgelegde verklaring, aangevul soos goedgevind, na die verhoorregter terug te keer". Met hierdie woorde word te kenne gegee dat appellant die betrokke beëdigde verklaring kan gebruik wanneer hy kragtens die bepaling van art. 189(3) van die wet by die verhoorregter om vermindering of kwytskelding van sy straf aansoek doen. Dit is moeilik om te verstaan hoe die geleerde regter dit kon gesê het as hy inderdaad reeds besluit het dat die bewerings in

appellant...../25

appellant se beëdigde verklaring nie waar kan wees nie.
Hoe dit ook al sy, die krag van mnr Bizos se betoog kan
nie ontken word nie. n Ander belangrike faktor in hier-
die verband is die kwessie van tyd. Daar het reeds
byna 16 maande verloop sedert appellant op 5 Augustus
1977 3 jaar gevangenisstraf opgelê is en indien nou
beveel sou word dat die saak na die verhoorregter terug-
gestuur moet word, sal noodwendig nog heelwat tyd ver-
loop voordat die aangeleentheid weer oorweeg kan word.
In hierdie uitsonderlike omstandighede meen ek dat
hierdie hof self op n vonnis moet besluit indien dit
enigsins moontlik is om dit te doen. Ons beskik onge-
lukkig nie oor veel feite nie en is vanselfsprekend
nie in dieselfde goeie posisie om n besluit te neem as
dié waarin die verhoorregter ná die aanhoor van ge-
tuenis sou wees indien die saak na hom teruggestuur
word nie. Die advokaat vir die Staat het aan ons ge-

sê dat hy geen erkennings met betrekking tot die bewerings in appellant se beëdigde verklaring, hierbo genoem, kan maak nie. Ek neem aan dat daar heelwat bewerings in die verklaring gemaak word wat nie deur die Staat erken word nie en wat derhalwe nie deur ons in aanmerking geneem moet word nie, maar daar is ook bewerings aangaande appellant wat kwalik bestry sou kon word en wat, meen ek, deur ons in aanmerking geneem kan word. Dit blyk naamlik dat appellant ten tyde van die verhoor 22 jaar oud was, dat hy nog op skool was en dat hy geen kriminele oortredings op sy kerfstok het nie. In die lig hiervan meen ek dat dit redelik sou wees om die opgelegde straf te verminder na 'n vonnis van gevangenisstraf vir 18 maande.

Volledigheidshalwe wys ek ten slotte kortliks daarop dat mnr Bizos ook aangevoer het dat hierdie hof die bevoegdheid het om getuienis aan te hoor en dan die appèl in die lig van daardie getuienis te beoor-

deel. Hy het egter aan ons gesê dat, vanweë die lang tyd wat sal verloop as so n prosedure gevolg word, so n optrede slegs as n heel laaste alternatief oorweeg moet word, en nie as bv. bevind word dat die appèl teen die straf slaag nie. Dit is dus nie nodig om meer oor die kwessie van verdere getuienis te sê nie.

Dit word soos volg beveel:

- (1) Die appèl teen die bevinding dat appellant geweier het om getuienis te gee en dat hy nie voldoende verskoning vir daardie weiering gehad het nie, word afgewys.
- (2) Die appèl teen die straf slaag en die straf wat deur die verhoorregter opgelê is, word tersyde gestel en vervang deur n vonnis van gevangenisstraf vir 18 maande, ^{met} /aanvangsdatum 5 Augustus 1977.

P.J. RABIE
Appèlregter.

DIEMONT, AR.
HOFMEYR, AR.

Stem saam.